

ikke skal gjælde tilberedte Spisevarer. I det andet Thing ønsker man imidlertid at gaa videre og saavidt mulig ved samme Veilighed at faae udvidet Arbeidsfriheden noget, forsaavidt angaar de industrielle Virksomheder. Det viste sig imidlertid her som ved tidligere Tilfælde, at naar Arbeidsfriheden udstrækkes til alle Arter af Haandværk, kunde man paa ingen Maade enes derom, ligesom jeg ogsaa for min Del vilde have stor Betænelighed ved at gaa saa vidt. Men derimod mente man at maatte optage en Bestemmelse om, at i Fabrikker eller paa saadanne Værksteder eller Arbejdssteder, hvor Arbeidet udføres paa fabrikmæssig Maade, skal alt Arbejde ophøre om Søndagen fra Kl. 9, dog at Indenrigsministeren skulde have Bemyndigelse til at undtage herfra visse bestemte Fabrikker, nemlig saadanne, hvor Driften kræver en uafbrudt fortsat Virksomhed. Det var ikke muligt strax i Loven at angive disse Undtagelser. Det er nemlig et temmelig vanskeligt Spørgsmaal, som kræver Overveielse med Forskjellige. Derfor enedes man om at tilføie det andet Stykke i Paragrafen, hvorefter Indenrigsministeriet fik den Bemyndigelse: helt eller delvis at tilstede Undtagelser fra den Regel, der indeholdes i den første Del af Paragrafen. Der tænkes ikke herved paa individuelle Undtagelser, men paa almindelige Undtagelser for visse Arter af Fabrikker, og derfor kan det ogsaa være muligt, at disse Undtagelser kundgøres ved Optagelse i Lovtidsene. Saaledes begrundet forekommer det mig, at der ikke var stor Betænelighed ved Reglen, idet det vistnok maa erkendes, at Arbeidet i Fabrikkerne kan være af den Natur, at det er vanskeligt for den enkelte Arbejder at unddrage sig fra at arbejde om Søndagen, selv om han gjerne vilde have Frihed. I Haandværksnæringen stiller Sagen sig anderledes, i det Mindste i mange Tilfælde; det vilde der blive betragtet som en betydelig Indskrænkning i den personlige Frihed, om man, navnlig paa de smaa Værksteder, forbød en Arbejder at arbejde om Søndagen. En Arbejder kan maasse der ønske at arbejde om Søndagen for at tjene Noget, f. Ex. naar der har været en lang arbejdsløs Tid, og der derpaa endelig kommer Liv i Virksomheden. Da vilde det maasse være et Indgreb i hans personlige Frihed at

udelukke ham fra Søndagsarbejde, og i Forbindelse dermed er det ikke saa let for den Enkelte at kunne unddrage sig den almindelige Plan for Arbejdet i den Henseende. — Dernæst er der tilføiet en lille Bestemmelse, som forekommer mig at være af ringe Betydning, nemlig at den i §§ 1 og 3 omtalte Arbejdsfrihed og Butikslutning ogsaa skal finde Sted paa Grundlovsdagen, dog først efter Kl. 12 Middag. — Hvad derimod angaar de Bestemmelser, som indeholdes i §§ 5 og 6, da har jeg ikke kunnet give dem min Tilslutning, idet jeg nemlig, hvad først angaar § 5, maa finde, at den ligger helt udenfor Rammen af, hvad der bør og naturligt kan finde Plads i en Helligdagslov. Og i Særdeleshed forekommer det mig egentligt urimeligt, at der skulde være en almindelig Standsning ogsaa for deres Bedkommende, som ikke vare valgberettigede, og som Følge deraf ikke havde Noget med det omtalte Valg at gjøre, ikke at tale om, at selv de, som maatte ønske at deltage i Valget, ingenlunde — i alt Fald paa mange Steder, f. Ex. her i Kjøbenhavn og Kjøbstæderne — behøve at have hele Dagen fri for at gaa hen og stemme. Jeg har derfor ment og gjort gjældende, at denne Bestemmelse ikke hørte hjemme i en Lov, der kalder sig en Helligdagslov, men nærmest maatte finde sin Plads i en Lov om Valgene. — Dernæst har jeg heller ikke kunnet give mit Minde til § 6, idet den jo egentlig gaar ud paa at ophæve de nuværende Regler om, at offentlige Forlystelser og beslige ikke maa finde Sted om Helligdagen før efter Kl. 4. Paragrafen gaar nemlig ud paa, at disse offentlige Forsamlinger, Forlystelser o. s. v. kun skulde være forbudte, forsaavidt de forstyrre Gudstjenesten, altsaa forsaavidt de afholdes saa nær ved en Kirke eller andre Steder, hvor Gudstjeneste foretages, at de kunne forstyrre denne. Det er imidlertid ingenlunde tilstrækkeligt, og hele vor hidtil gjældende Helligdagslovgivning, og jeg vil tilføie, selve dette Lovforslag, hviler jo paa Forudsætningen om, at det ingenlunde er en tilstrækkelig Helligdagsfred, at selve Gudstjenesten ikke forstyrres. Thi hvis det Synspunkt senere gjøres gjældende, at det var nok, at Gudstjenesten ikke forstyrredes, vilde der jo overhovedet slet ikke være nogen